

INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT

ELLÁTOTTJOG

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK RENDSZERE

Szakosított ellátások

A szociális szolgáltatások rendszerét a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény foglalja egységes keretbe, mely a szolgáltatásokat két alapvető kategóriába sorolja: szociális alapszolgáltatások, szakosított ellátások.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő *szakosított ellátási formában* kell gondozni.

Mi a gondozási terv?

A szakosított ellátási formákat igénybe vevő személyek ellátásáról, az állapotuk változásáról, valamint a részükre biztosított gondozási, terápiás, valamint ápolási, illetve egyéb szolgáltatások tartalmáról gondozási tervet kell készíteni. Nem kell gondozási tervet készíteni az idősothtoni ellátásban részesülő de gondozási szükséglettel nem rendelkező esetében, illetve a támogatott lakhatást igénybevevő személy esetében.

A szakosított ellátások rendszere

- **ápolást, gondozást nyújtó intézmények** (*idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, fogyatékos személyek otthona, hajléktalanok otthona*),
- **rehabilitációs intézmények** (*pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye*),
- **lakóotthonok** (*fogyatékos személyek lakóotthona, mely lehet: rehabilitációs célú lakóotthon, valamint ápoló-gondozó célú lakóotthon, pszichiátriai betegek lakóotthona, mely csak rehabilitációs célú lakóotthon lehet, szenvedélybetegek lakóotthona, mely csak rehabilitációs célú lakóotthon lehet*),
- **átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények** (*időskorúak gondozóháza, fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek átmeneti otthona, szenvedélybetegek átmeneti otthona, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti szállása*),
- **támogatott lakhatás,**
- **egyéb speciális szociális intézmény.**

ÁPOLÁST, GONDOZÁST NYÚJTÓ INTÉZMÉNYEK

Az **önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek**

- napi legalább háromszori étkeztetéséről,
- szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról,
- mentális gondozásáról, egészségügyi ellátásáról,
- lakhatásáról

ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.

Ápolást, gondozást nyújtó (bentlakásos) intézmények típusai:

Idősek otthona

Idősek otthonában olyan meghatározott gondozási szükséglettel rendelkező személy látható el, aki a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igényel. Az idősek otthonában olyan 18. életévét betöltött személy is ellátható, aki betegsége vagy fogyatékosága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, rendelkezik a meghatározott gondozási szükséglettel, és ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható.

FONTOS!

Az idősek otthonán belül külön gondozási egységben vagy csoportban kell ellátni azt a személyt, akinél demencia körébe tartozó közép súlyos vagy súlyos kórképet állapítottak meg.

Szakápolást is nyújtó idősök otthona (szakápolási központ)

Itt azon 18. életévét betöltött személynek nyújtható szolgáltatás,

- aki idősotthoni ellátásra gondozási szükséglettel rendelkezik,
- aki betegségéből adódóan szakápolást igényel, de akut fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásra és állandó orvosi felügyeletre nem szorul, és
- akit a kezelőorvosa vagy a szociális intézmény orvosa szakápolási központba beutalt.

Szakápolási központban a szakápolás legfeljebb hat hónapig tart, de a szakápolási központ orvosa által elvégzett felülvizsgálat eredménye alapján a szakápolás határideje akár több alkalommal, de egyszerre legfeljebb hat hónappal meghosszabbítható.

Fogyatékos személyek otthona

A fogyatékos személyek otthonába az a fogyatékos személy vehető fel, akinek oktatására, képzésére, foglalkoztatására, valamint gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség.

FONTOS!

Enyhe értelmi fogyatékos kiskorú csak kivételes esetben helyezhető el a fogyatékos személyek otthonában.

A nagykorú fogyatékos személy fogyatékos személyek otthonában történő elhelyezésének feltétele a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott *alapvizsgálat* elvégzése.

A fogyatékos személyek bentlakásos **intézményének vezetője** az alapvizsgálat elvégzésének kezdeményezésével egyidejűleg a *komplex szükségletfelmérést* is elvégzi, és **tájékoztatja az ellátást igénylőt a támogatott lakhatás igénybevételének lehetőségéről.**

Pszichiátriai betegek otthona

A pszichiátriai betegek otthonába az a **krónikus pszichiátriai beteg vehető fel**, aki az ellátás igénybevételének időpontjában szakvélemény alapján

- nem veszélyeztető állapotú,
- akut gyógyintézeti kezelést nem igényel, és
- egészségi állapota, valamint szociális helyzete miatt **önmaga ellátására segítséggel sem képes.**

Azon személyek, akiknek a kezelőorvos által meghatározott alapbetegsége

- időskori vagy egyéb szellemi leépülés,
- súlyos antiszociális, közösségi együttélésre képtelen személyiségzavar,
- szenvedélybetegség,

csak **abban az esetben vehetők fel a pszichiátriai betegek otthonába, ha az intézmény az alapbetegségével összefüggésben is szolgáltatást képes nyújtani számára.**

Szenvedélybetegek otthona

A szenvedélybetegek otthonában annak a személynek az ápolását, gondozását végzik, aki meghatározott szakvélemény alapján

- szomatikus és mentális állapotát stabilizáló, illetve javító kezelést igényel,
- önálló életvitelre időlegesen nem képes, de kötelező intézeti gyógykezelésre nem szorul.

Hajléktalanok otthona

A hajléktalanok otthonában olyan hajléktalan személy gondozását kell biztosítani, **akinek az ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható** és kora, egészségi állapota miatt tartós ápolást, gondozást igényel.

LAKÓOTTHONOK

A lakóotthon olyan **8-12**, kivételesen 14 **fogyatékos, pszichiátriai vagy szenvedélybeteg személyt** befogadó bentlakásos intézmény, amely az ellátást igénybevevő részére életkorának, egészségi állapotának és

FONTOS! *A lakóotthonok az autista személyeket is fogadhatják.*

önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

A **pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek lakóotthonai** minden esetben rehabilitációs célú lakóotthonként működnek.

Rehabilitációs célú lakóotthonba az az önellátásra legalább részben képes személy helyezhető el aki,

- intézményi elhelyezés során felülvizsgálatban részt vett, és a felülvizsgálat eredménye, illetve a gondozási terv és egyéni fejlesztés alapján lakóotthoni elhelyezése az önálló életvitel megteremtése érdekében indokolt;
- családban él és képességei fejlesztése, valamint ellátása lakóotthoni keretek között biztosítható és rehabilitációja családjában nem oldható meg;

Fentiekén túl a lakóotthonba kerülése további feltétele, hogy a bekerülés időpontjában az ellátott a tizenhatodik életévét már betöltötte, de a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem.

A fogyatékos személyek lakóotthona esetében megkülönböztetünk **rehabilitációs célú lakóotthont, ápoló-gondozó célú lakóotthont.**

A fogyatékos jellegétől és súlyosságától függetlenül elhelyezhető a fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonában az a fogyatékos személy, aki:

- családban él,
- önellátásra legalább részben képes,
- tizenhat évesnél idősebb, de a reá irányadó nyugdíjkorhatárt még nem töltötte be.

A nagykorú fogyatékos személy, fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonában történő **elhelyezésének feltétele:**

- a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott alapvizsgálat,
- valamint a komplex szükségletfelmérés elvégzése.

FONTOS!

A fogyatékos személyek ápoló-gondozó otthonában az ellátottak teljes körű ellátása biztosított.

REHABILITÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

A rehabilitációs (bentlakásos) intézmény a bentlakók önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

Rehabilitációs intézmények típusai:

Pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye

Itt azon 18. életévüket betöltött pszichiátriai betegeket, illetve 12. életévüket betöltött szenvedélybetegeket kell ellátni, akik rendszeres vagy akut gyógyintézeti kezelésre nem szorulnak, és utógondozásukra nincs más mód.

Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye

Ezen típusú rehabilitációs intézmény azoknak a fogyatékos, valamint mozgás-, illetőleg látássérült személyeknek az elhelyezését szolgálja, akiknek oktatása, képzése, átképzése és rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg.

Hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye

A hajléktalanok rehabilitációs intézménye annak az aktív korú, munkaképes hajléktalan személynek az elhelyezését szolgálja, akinek szociális ellátása ily módon indokolt, és aki önként vállalja a rehabilitációs célú segítőprogramokban való részvételt.

ÁTMENETI ELHELYEZÉST NYÚJTÓ (BENTLAKÁSOS) INTÉZMÉNYEK

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények – *hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével* – ideiglenes jelleggel, **legfeljebb egyévi időtartamra** biztosítanak teljes körű ellátást. Az elhelyezés – az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével – egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható.

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:

Időskorúak gondozóháza

Az idősek gondozóházába azok az **időskorúak**, valamint azok a **18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel**, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban **időlegesen nem képesek gondoskodni**.

Fogyatékos személyek gondozóháza

A fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a **család tehermentesítése teszi indokolttá**.

Pszichiátriai betegek átmeneti otthona

A pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a **pszichiátriai beteg helyezhető el**, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont **tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt**.

Szenvedélybetegek átmeneti otthona

A szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (*addiktológus, pszichiáter*) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és **ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg**.

Éjjeli menedékhely

Az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás.

Hajléktalan személyek átmeneti szállása

A hajléktalan személyek átmeneti szállása az önellátásra képes hajléktalan személyeknek biztosít

- lakhatási szolgáltatást az intézmény épületén belül vagy külső férőhelyeken, mely nem haladhatja meg a három évet, vagy
- lakhatási szolgáltatást és az önálló életvitel fenntartása érdekében szükség szerinti mértékű szociális munkát, melyet az ellátottal kötendő megállapodásban kell meghatározni.

TÁMOGATOTT LAKHATÁS

A támogatott lakhatás a **fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek** – ide nem értve a demens személyeket – és a **szenvedélybetegek részére biztosított ellátás**, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően, **az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosít:**

- lakhatási szolgáltatást,
- mentálhigiénés, szociális munka körébe tartozó és egyéb támogató technikák alkalmazásával végzett szociális munkát az önálló életvitel fenntartása, segítése érdekében,
- a közszolgáltatások és a társadalmi életben való részvételt segítő más szolgáltatások igénybevételeiben való segítségnyújtást,
- az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén
  - a felügyeletet,
  - az étkeztetést,
  - a gondozást,
  - a készségfejlesztést,
  - a tanácsadást,
  - a pedagógiai segítségnyújtást,
  - a gyógypedagógiai segítségnyújtást,
  - a szállítást,
  - a háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtást.

FONTOS! *Támogatott lakhatásban a bekerülő ellátott személy gyermeke is ellátható.*

A lakhatási szolgáltatás az alábbi elhelyezési formákban biztosítható:

- legfeljebb hat fő számára kialakított lakásban vagy házban, vagy
- hét-tizenkét fő számára kialakított lakásban vagy házban, vagy
- legfeljebb ötven fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében.

Támogatott lakhatás komplex szükségletfelmérés, illetve fogyatékos személy esetében meghatározott alapvizsgálat és a komplex szükségletfelmérés megtörténtét követően, annak eredménye alapján nyújtható.

FONTOS! *Ha az ellátott ápolást, gondozást nyújtó intézményből vagy ápoló-gondozó célú lakóotthonból kerül támogatott lakhatásba, az ellátott komplex szükségletfelmérését az intézményvezető végzi el.*

Fenti szakosított ellátást nyújtó intézménytípusokon túl az **egyes intézményi szolgáltatások integrált szervezeti formában is nyújthatók.**

Az Ön jogvédelmi képviselője:

Amennyiben további kérdése van, forduljon bizalommal a lakóhelye szerint illetékes ellátottjogi képviselőhöz! Az ellátottjogi képviselők elérhetősége a honlapunkon megtalálható.

 **INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT**

BELÜGYMINISZTERIUM

✉ 1365 Bp., Pf.: 646.

☎ +36-1/8969-000

Ingyenesen hívható zöld szám:

+36-80/620-055

@ ijsz@ijsz.bm.gov.hu

🌐 www.ijsz.hu

